

Katolsk - Ha vlar 197-07 m. 1 03-04-021

Hva er «Moralsk Opprustning»? Er det en religion? Og i så fall, er det en kristen sekt, eller er det en ny religionsblanding med kristendommen som utgangspunkt? Er det en politisk organisasjon av halvfascistisk tilsnitt, som enkelte av dens argeste motstandere vil ha det til? Eller er det en ny, verdensbeseirende ideologi, den eneste som er kommunismen overlegen, den eneste som kan redde verden, Svaret med stor S, som dens egne tilhengere påstår?

Vi kommer kanskje sannheten nærmest ved å si at MRA er en bevegelse, som bygger på visse grunnprinsipper — men disse er i seg selv så enkle og så generelle, så lite definerte at bevegelsen rommer muligheter til å bli alle disse tingene. Den er utgått fra et kristent miljø — men buddhistiske bonzer tar imot dens forkynnelse med begeistring. Den henvender seg til kristne av alle konfesjoner — men den bærer et sterkt preg av det lokale protestantiske miljø den er utgått fra. Den preker fred og forsoning mellom alle folk — men dens evne til å unngå identifikasjon med en meget bestemt politisk stillingtagen virker forunderlig begrenset. I stil med andre politiske ideologier er den naivt og bombastisk selvsikker når det gjelder sin egen fremtid — og dog kan det ikke nektes, at den opprinnelig bygger på fundamentale kristne prinsipper.

Frank Buchman er nå en mann på 83 år. Han var egentlig luthersk prest. Etter et åndelig gjennombrudd startet han den bevegelsen som etter hvert bredte seg som ringer i vannet, og som ble kjent som «Oxfordgruppebevegelsen». Den kom til Norge i 1934 og skapte en ny kontakt med kristendommen for mange mennesker, bl. a. betydde den et kristent gjennombrudd for Ronald Fanger. Kort før krigen begynte bevegelsen å finne seg til rette på en ny basis. Ansikt til ansikt med den truende krig og de totalitære ideologier erklærte Buchman: «Krisen er i bunn og grunn moralsk. Nasjonene må gjenoppruste moralsk.» Moral Re-armament — MRA — var født. Den skulle ikke mer være knyttet til et bestemt samfunn, men henvende seg til alle mennesker av god vilje. Etter krigen har bevegelsen spredt seg over hele verden, også den katolske kirke tvinges til å ta stilling til den. Den vurderingen vi bringer her, bygger til dels på en artikkelserie i «Katolsk Ugeblad» av pater Martin Drouzy.

VI TRENGER

03-04-021

MENNESKER FORVANDLES

«Når mennesker forvandles, forvandles nasjoner», lyder et av bevegelsens slagord, og det er ut fra denne tanken den hvert år i sine to store sentra, Mackinac i USA og Caux i Sveits, inviterer tusener på tusener av mennesker, ikke minst fra folkenes ledende lag, til å komme sammen og lære bevegelsens prinsipper å kjenne. Det skjer ikke gjennom forelesninger i teori, men gjennom møtet med andre mennesker — først over potetskrellingen og oppvaskbaljen, siden gjennom de personlige vidnesbyrd som blir fremlagt på møtene, og gjennom de teaterstykkene som blir oppført kveld etter kveld av amatører — teaterstykker som sjelden har noen kunstnerisk verdi, hverken fra forfatters eller skuespilleres side, men som i en enkel og lettfattelig form er beregnet på å anskueliggjøre bevegelsens grunnleggende sannheter. Også her i Norge har vi hatt anledning til å stifte bekjentskap med disse skuespillene — to av dem også i filmatisk form, nemlig «Frihet» og nå nylig, «Livets høydepunkt».

Og det er ikke tvil om at gjennom den enkle, hjertelige tonen som preger samværet i Caux, såvel som gjennom de personlige vidnesbyrdene, får mange mennesker et radikalt nytt syn på sitt eget liv. Ektefeller starter sitt samliv på en ny basis etter et opphold i Caux. Bedriftsledere som hittil bare har vært opptatt av sine egne interesser oppdager at de skal arbeide sammen med og for sine arbeidere. Politiske ledere blir klar over at det kanskje mer har vært personlig ærgjerrighet enn tanken på å være folkets tjener som har vært sporen for deres virksomhet. Og der siteres så fra den ene, så fra den annen kant av jorden, eksempler på at politiske problemer finner sin løsning etter at de ansvarlige har møtt MRA...

MENNESKER LEDET AV GUD

Grunnprinsippene for vårt liv, sier Moralsk Opprustning, er disse fire absolutter:

- absolutt ærlighet
- absolutt renhet
- absolutt uselviskhet
- absolutt kjærlighet.

Ut fra dem (og de er ikke annet enn et forsøk på en sammenfatning av de ti bud) er det menneskene skal leve, og på grunnlag av dem er det de dag for dag skal ta sitt liv opp til revisjon. Det skal skje i den såkalte «stille stund»: Hver eneste dag skal man ta seg tid til søke Guds ledelse, lytte til Gud og sitte klar med notisbok og blyant. Som regel er jo vi mennesker ikke særlig ivrige etter å høre etter hva Gud krever av oss, og ganske særlig ikke når kravene trenger helt inn på det indre, personlige plan, hvor Gud kan få ram på vårt hovmot og vår egoisme. Vi er redde for at Gud skal føre oss inn på nye veier vi ikke har lyst til å følge. Her har MRA tak i en grunnleggende kristen sannhet: At indre samling og stillhet er det som er best egnet til å fremkalle en forandring i mennesket. Normalt er det umulig for et menneske som anbringer seg selv i Guds nærhet å fortsette med å leve et egoistisk, vanemessig liv. Bønn fører til omvendelse —

03-04-091st Olav 1/7 -61

EN MORALSK OPPRUSTNING

— men er MRA svaret?

og det er denne enkle kristne sannhet som så mange får øynene opp for i Caux.

Og det er dette som tross alt er kjernepunktet i bevegelsen. Tusener av vanekristne har møtt og tatt imot denne autentisk kristne utfordringen, den er blitt grunnlaget for et nytt, langt mer levende og ekte kristenliv enn det de hadde levd før, den er blitt utgangspunktet for en hel oppdagelsesreise inn i deres egen kirke. De er ikke «medlemmer» av noen «bevegelse» — men det var MRA som ga støtet til at deres liv fikk en ny retning.

MEN ER GUD TIL FOR MENNESKETS SKYLD?

For «fulltidsarbeideren» er «Moralsk Opprustning» imidlertid noe annet og mer enn dette. Det dreier seg jo om «en helt ny ideologi». Man blir omvendt, og det er godt og vel, men man blir også omvendt i en bestemt regi, en regi som stilltiende — og sikkert oftest ubevisst — forutsetter et bestemt syn på mennesket og et bestemt syn på Gud. Eller om man vil: en mangel på syn — men virkningen blir den samme.

«Når mennesket lytter, taler Gud.» Det er med denne begrunnelsen kravet om bønn, om en «stille stund», blir fremført. Og det er en god begrunnelse, så langt den rekker. Men så enkelt er det ikke! Det som skjer under bønner er først og fremst at hele mennesket renses i forhold til Gud, og at det skjer en omdannelse fra grunnen som får oss til å rette oss etter hans vilje. Men denne renselsen opphever allikevel ikke menneskets egen aktivitet. Den indre samling kan bevirke at vi får en ren hensikt, og at hele vår vilje blir innstilt på Gud. Men vi har absolutt ingen garanti for at de tanker og den faktiske adferd som faller oss inn er den riktige. Tvertimot, vi har ikke lov til å stole på at Gud skal legge til rette alle de praktiske retningslinjer for vårt liv. Det er nettopp de største kristne som også best vet, og smerteligst har opplevd, at Gud kan være *taus*. Og på den annen side: Teorien om «ledelse» i alle ting bygger i virkeligheten på en mistillit til den menneskelige fornuft, som har sin opprinnelse hos Luther snarere enn i Det Nye Testamente. Og vi risikerer på denne måten alt for lett å ta for guddommelig åpenbaring noe som ikke er annet enn resultatet av vår personlige dømmekraft — eller muligens av vår utålmodighet etter å reformere verden omkring oss.

Bønner er ikke bare et middel, en slags telefonoppringning til Gud for å finne ut av hva slags beslutning han vil vi skal ta. Den er også og i langt høyere grad, et mål i vårt liv: Den får oss til å leve i fortrolighet med Gud, ja den er selve denne fortrolighet. Den er en kontakt med Gud, en fordypelse av det vennsforhold til ham, som er selve sjelen i alt kristent liv. Bønn er i første rekke tilbedelse, gudstjeneste, den er en dyrkelse av, en samtale med Gud for Guds egen skyld. Mange kristne MRA-folk vet sikkert dette, og lever etter det — men i deres forkynnelse ser det ikke ut til å ha stor plass.

For at man skal finne mer i bønner enn praktiske direktiver, kreves det nemlig også at man forstår at religion er mer enn moral, og at moralen er uatskillelig for hva man tror — og hvem man tror på. Og hva har MRA å si om det?

Et gjennomgående trekk ved MRA-propagandaen er fotos av MRA-team i samtale med ledende politikere. Her er tyske grubearbeidere på besøk hos «the boss» — den amerikanske fagforeningspresidenten John L. Lewis.

«EN HELT NY IDEOLOGI»

Moralsk Opprustning har overtatt mer enn ett trekk ved en av de kristendomsformer som vel står katolsk kristendom fjernest — nemlig amerikansk vekkelses-kristendom. Og et av disse trekkene er vidnesbyrdet. Men mens det nytestamentlige vidnesbyrd gjaldt Gud og hans åpenbaring gjennom Jesus Kristus, og bare mer tilfeldig, og meget diskret, vidnets egen person, vidner vekkelses-kristendommen, i tide og ofte dessverre også i utide, om «hva Gud har gjort for meg» — med hovedvekten på meg. Og i MRA har skruen fått enda en ny omdreining, for der vidnes det om «hvordan jeg ble forvandlet, og hva min forvandling har avstedkommet». Man vidner ikke lenger om en objektiv realitet, et åpenbart mysterium. Så appellerer man heller ikke til tilhørernes tro, men til deres følelser, og snart er vidnesbyrdet skåret til i standardutgave, beregnet på et maksimum av effekt. Ja, i de senere år er hele bevegelsens selvidnesbyrd drevet ut i den rene reklamevirksomhet, en standardisert slagord-fabrikasjon, der effektiviteten blir det eneste kriterium. Effektiviteten hevdes til gjengjeld å være kolossal: «Det er den 11. time. Her er svaret!» eller: «Livets høydepunkt — en film skapt som svar til hungrende nasjoner!»

I alt dette kan iallfall ikke vi som katolikker se annet enn at det er troen som blir den skadelidende. For den begivenhet som de kristne først og fremst har å vidne om, den vi tror har forløst oss, er ikke noen moralsk opprustning. Det er Kristi oppstandelse. Og vi har ingen annen vei eller noe annet svar enn den. Vi har ikke noe løfte om, ikke noe brev på at vi skal kunne skape et lykkelige på jorden gjennom en universell moralsk forvandling. MRA taler ikke meget om, ja taler knapt overhodet, om den Gud som i sin miskunn gir synderen nåde. Den taler ikke om anger og bot og omvendelse, for dette er typisk kristne termer. Men skal den kristne Gud bli satt utenfor budskapet, er skrittet ikke langt til å mene at menneskeheten selv kan gjennomføre en total moralsk forvandling på jorden. Tar MRA dette skrittet? «Menneskets natur kan forvandles», heter det, det er nok å ta en beslutning. Katolsk tale er dette ikke, luthersk visst ennå langt mindre. Sant å si stiller kristendommen

St Olav 1. Juli 1964

«Når menneskene forvandles, forvandles nasjonene.» Det er en sannhet med modifikasjoner. Det er sant at uten en hjertenes omvendelse vil ingen verdensforvandling være mulig. Men MRA synes å være blind for at man samtidig må arbeide for visse objektive endringer på det sosiale, det økonomiske og det politiske område. Dertil kreves en kristen *tenkning*. Menneskets og samfunnets forvandling må gå hånd i hånd. Så lenge kapitalismen blomstrer som den gjør det i en rekke land, så lenge er det også gode sjanser for at kommunismen vil fortsette med å trives. Og på dette felt har Moralsk Opprustning intet alternativ å by, her er «ideologien» taus, den har ingen sosiale løsninger å foreslå, ja en ser knapt at den noen gang så meget som ytrer seg om proletariatets umenneskelige levevilkår i mer enn ett av den såkalte «frie verdens» land. MRA taler gjerne om alle de streiker den har stanset eller hindret. Men det er jo slett ikke sikkert at de resultater man kan oppvise på dette felt nødvendigvis er av det gode. For hvis man kommer med en hurtig og alt for lettkjøpt løsning på konflikter som har dypere røtter enn man tror, fører det bare til at det varer lenger før man finner frem til den riktige løsning; og det er stor fare for at de rike beholder sin gode samvittighet ved å tro at de sosiale konflikter bare er overfladiske foreteelser; at man i grunnen bare behøver å jenke seg litt for at alt skal vende seg til det beste.

MRA OG DEN KATOLSKE KIRKE

Den katolske kirke advarte i sin tid mot Oxfordgruppebevegelsen. Tallrike biskoper i mange land har også advart mot MRA, og det Hellige Offisium har forbudt katolske geistlige å ta aktiv del i bevegelsens arbeid. Katolske legfolk derimot står friere, og en del har gjennom MRA funnet tilbake til et aktivt liv i Kirken. I den senere tid har bevegelsen gjort nye fremstøt i katolsk miljø, og funnet en del gjenklang. Den katolske verden som sådan forblir imidlertid skeptisk innstilt, av alle de grunner som er trukket frem ovenfor; man er redd for at farene ved bevegelsen er langt større enn fordelene.

I et felles hyrdebrev skrev f. eks. de kanadiske biskoper i fjor: «Et samarbeid mellom katolikkene... og alle mennesker med en god vilje er ikke noen fyldestgjørende grunn for at man kan slutte seg til en ideologi som oppløser, bagatelliserer og tilslører de mest elementære religiøse grunnsannheter.»

Dette er i en sum hva Kirken må svare Moralsk Opprustning.

Men svaret ville ikke bli fullstendig dersom vi lot det bli med dette nei. MRA's krav om en ny ideologi, det vil si en ny tenkning og et personlig moralsk engasjement, betyr en reell utfordring til Vestens kristne, til all vane-tenkning og la-det-skure-mentalitet, til en sløv og passiv innordning i maurtuen. Vi kan ta avstand fra MRA's svar på de store problemer. Men problemene selv må vi ikke tro vi kommer utenom.

EN TAKK - FOR HUSET I KOREA

Efter at vi hadde avsluttet vår innsamling til sykehuset i Korea, innløp det ennå en gave, som vi hermed kvitterer for: E. S. kr. 200.—. I mellomtiden har vi mottatt følgende takkeskrivelse fra Norsk Koreaforening:

«Jeg er meget takknemlig over i dag å kunne kvittere for den strålende gaven på kr. 13 059.—, mottatt av Norsk Koreaforening som resultat av innsamlingen i St. Olav til vårt nye sykehus for tuberkuløse barn i fiskerbyen Mokpo i Korea.

Det har vært en stor glede og oppmuntring for oss at også de katolske kristne i Norge har vist oss den tillit å ville ta del i vårt arbeid. Vi vet at hvert enkelt av disse bidragene er sendt inn fulgt av gode ønsker for de syke barna der ute, og vi håper og tror at hjelpen fra St. Olav vil bringe fremgang og velsignelse over vår virksomhet.

Jeg tør be Dem overbringe givene Norsk Koreaforenings dyppfulte takk.

Med vennlig hilsen *Herman Ramstad*.
Formann.»